

۱۴۳۵۸۴۲
۹۵,۱۲,۴

اقتصاد حکم می راند صحت و سقم این علم ملال آور

اقتصاد بگفتن کار می کند، چه زمانی شکست می خورد و چگونه
نفاذ آن را روایت می کند

نویسنده: دین رودیک

مترجم: محمدرضا فرحانی

انتشارات آشیان

سرشناسه	رودریک، دنی Dani Rodrik
عنوان و نام پدیدآور	اقتصاد حکم می‌راند: صحت و سقم این علم ملال‌آور / دنی رودریک؛ ترجمه: محمدرضا فرهادی‌پور.
مشخصات نشر	تهران: آشیان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۲۷۲ ص: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	978-600-7293-23-2
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	Economics Rules: the Rights and Wrongs of the Dismal Science
موضوع	اقتصاد - آموزش اقتصاد - اقتصاد متعارف و نامتعارف
شناسه اف	فرهادی‌پور، محمدرضا، ۱۳۵۶ - مترجم
رده بندی کنگ	۱۷ ۱۳۹۵ الف ۹۴ / HB۱۳۵
رده بندی دی‌سی	۳۳۰/۰۱۵۱۹۵
شماره کتابشناختی	۴۳۱۷۶۸۲

انتشارات آشیان

اقتصاد حکم می‌راند: صحت و سقم این علم ملال‌آور

دنی رودریک

ترجمه‌ی: محمدرضا فرهادی‌پور

چاپ اول: ۱۳۹۵

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت، خیابان شهدای ژاندارمری، بن بست

مرکزی، پلاک ۱، تلفن: ۶۶۹۶۵۳۷۷ - ۶۶۹۷۲۷۹۲

Ashian2002@yahoo.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۳-۲۳-۲

تمامی حقوق این اثر محفوظ می‌باشد. تکثیر یا تولید مجدد آن به صورت کلی و جزئی و به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و نشر الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع می‌باشد.

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار مترجم
۱۱	چالش گر
۱۴	در برج عاج
۱۷	اقدام به تجارت
۱۹	کنترل‌هایی روی سرمایه
۲۲	نشت: اجماع
۲۵	انتزاع در راه است
۲۷	پیشگفتار و پیشگویی
۳۳	مقدمه
۳۳	استفاده و سوء استفاده از ایده‌های اقتصادی
۴۱	فصل ۱: مدل‌ها چه می‌کنند
۴۴	انواعی از مدل‌ها
۵۲	مدل‌ها به‌سان افسانه‌ها
۵۵	مدل‌ها به‌مثابه آزمایشات
۵۸	فروض ناواقع‌گرایانه (غیرواقعی)
۶۳	در باب ریاضیات و مدل‌ها
۷۱	سادگی در برابر پیچیدگی
۷۸	سادگی و واقع‌گرایی و واقعیت
۸۱	فصل ۲: علم مدل‌سازی اقتصادی
۸۳	شفاف‌سازی فرضیه‌ها
۹۲	وقتی شهود استاندارد ما را شکست می‌دهند
۱۰۰	پیشرفت علمی، یک مدل در یک زمان
۱۰۹	مدل‌ها و روش‌های تجربی
۱۱۳	مدل‌ها و موثق بودن و سلسله‌مراتب
۱۱۷	اشتباه در برابر نه حتی اشتباه
۱۱۹	فصل ۳: رهیابی بین مدل‌ها
۱۲۳	تشخیص‌هایی برای استراتژی‌های رشد

۱۳۰		اصول کلی گزینش مدل	
۱۳۱		تأیید فروض بنیادی	
۱۳۵		تأیید مکانیسم‌ها	
۱۳۷		تأیید اشارات بلا فصل	۷
۱۴۶		تأیید اشارات اضافی پیش‌بینی‌نشده	۱۱
۱۴۹		روایی بیرونی، احیا	۱۱
۱۵۱		فصل ۴: مدل‌ها و نظریه‌ها	
۱۵۵		نظریه ارزش و توزیع آن	۱۵
۱۶۳		نظریه چرخه‌های تجاری و بیکاری	۱۶
۱۷۵		نظریه‌ها به‌سان توضیح وقایع خاص	۱۷
۱۸۲		نظریه‌ها به‌واقع همان مدل‌ها هستند	۱۷
۱۸۵		فصل ۵: وقت اقتصاددانان اشتباه می‌کنند	
۱۹۰		خطاهای تعالی، تران مالی	۱۷
۱۹۸		خطاهای تکبر، اجاء و اشنگتنی	۱۸
۲۰۶		روانشناسی و جامعه‌شناسی اقتصاد	۱۹
۲۱۳		قدرت و مسئولیت‌پذیری	۱۹
۲۱۷		فصل ۶: اقتصاد و منتقدان آن	
۲۱۹		بازبینی انتقادات معمولی	۲۰
۲۲۶		پرسش از ارزش‌ها	۲۰
۲۳۷		فقدان تکثرگرایی	۲۱
۲۴۹		جامه‌طلبی و فروتنی	۲۱
۲۵۳		مؤخره	
۲۵۳		بیست فرمان	۱۸
۲۵۳		فرمان‌هایی برای اقتصاددانان	
۲۵۴		ده فرمان برای ناقص‌دانان	

پیشگفتار مترجم

معلم درس زبان پیش دوره کارشناسی ارشد اقتصادم که به دلیل بی‌تیر بودنش در معدل دانشگاهی بی‌اهمیت می‌پنداشتمش - مقاله «استراتژی‌های رشد» دنی رودریک را داد تا بخوانیم. این باب آشنایی من با این اقتصاددان تبار خوش‌فکر نامتعارف بود. به جست‌وجو در نوشته‌هایش پرداختم. همبسته کارهایش را دنبال می‌کردم. سال ۱۳۸۶ یا ۱۳۸۷ بود که دیدم وبسایتی را انداخته و در آنجا یادداشت‌هایی می‌نویسد. در یکی از مطالب، کتاب جدید خودش با عنوان «یک اقتصاد، نسخ زیاد: جهانی‌سازی، نهادها و رشد اقتصادی» را معرفی کرد. به قیمت آن روز کتاب برای من گران بود. ایمیلی به دنی رودریک زدم و نوشتم «شما برای کشورهای در حال توسعه کتاب می‌نویسید، اما قیمت آن کتاب برای ما در حال توسعه‌ای‌ها گران است». او هم جواب داد که «آری، بستی خودت را بده». یک ماه نگذشته بود که یک روز وقتی به خانه می‌رفتم، کتاب را ارسال کرده است!

خودم اقتصادخوانده‌ای بودم که چند سال بعد (۱۳۸۸) کتاب «ریاضه اقتصاد پسامتعارف یا نامتعارف» ترجمه کردم که در آن بیشتر با جنبش اقتصاددانان منتقد نظم حاکم بر علم اقتصاد و آموزش آن آشنا شدم. دنی

1. Growth strategies

2. One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth.

رودریک بی‌شک یکی از اقتصاددانانی است که در عین متعارف بودن نامتعارف است. نوح اسمیت^۱ می‌گوید هم‌چنان که اقتصاددانان اقتصاد را به‌پیش می‌برند، دنی رودریک هم‌چون یک اصلاح‌گر علم اقتصاد عمل می‌کند. او همیشه منتقد جدی سیاست‌های اجماع واشنگتنی بود که نشان از اجماع اقتصاددانان بر سر یک چیز داشت: وجود یک نسخه برای گذار اقتصادهای نابازار به اقتصادهای بازار و تبدیل شدن به اقتصادهای سرمایه‌داری پیشرفته. اجماع واشنگتنی شکست خورد و اجماع پساواشنگتنی شکل گرفت. نتایج امیدکننده اجرای سیاست‌های واشنگتنی در شوروی سابق و بعضی کشورهای اروپای شرقی، منتقدان را به این نتیجه رساند که راه‌حل‌های بازار هم‌چنان مطابق با تصور اقتصاددانان بازارگرا پیش نمی‌روند. رودریک و همکارانش در آن سال‌ها بدجوری اقتصاددانان متعارف را قلقلک می‌داد.

اقتصاددان مورد علاقه آلبرت هیرشمن^۲ فقید است. بالاترین جایزه شورای تحقیقات علوم اجتماعی^۳ جایزه آلبرت هیرشمن است. رودریک برنده جایزه هیرشمن شد و این برایم حالب بود که به آرای این دو علاقه‌مندم. هیرشمن علاقه داشت که در رداختن به توسعه و استراتژی‌های توسعه «سرنا را از سر گشادش بنوازد». بی‌شک دریافت جایزه هیرشمن از سوی رودریک، نشان از شباهتی میان آنها داشت. نگاه ظریف و منتقدانه به سیاست‌گذاری‌های متعارف توسعه که از سوی اقتصاددانان نئوکلاسیک توصیه می‌شدند و می‌شوند. البته، رودریک در این کتاب از این بی‌اساسی به هیرشمن کرده است.

بحران مالی ۲۰۰۸ که اقتصاد جهان را گرفتار کساد و ممتدی کرده است، رودریک را بر آن داشته تا محتوای علم اقتصاد را به‌جد مورد بررسی و

1. Noah Smith

2. Albert Hirschman

3. Social Science Research Council

در مواردی مورد انتقاد قرار دهد. او آموزش ارائه شده در علم اقتصاد را دارای نقایصی می‌داند که اقتصاددانان باید در مسیر تصحیح آنها گام بردارند. ناکامی عمده اقتصاددانان در پیش‌بینی بحران مالی اخیر، مدل‌سازی‌های ناقص و بعضاً نادرست اقتصاددانان، دست او را در انتقاد به خوبی باز کرده است.

از نظر رودریک اقتصاددانان تا مدت‌های زیادی فکر می‌کرده‌اند که مدل غایی اقتصادی را در جیب دارند و هر جا لازم شد این مدل به کمک‌شان می‌آید. و در این کتاب نشان می‌دهد که راه حل همه مشکلات اقتصادی در یک چیز و یک بسته است. تم نمی‌شود: این که همه مشکلات را به بازار بسپارید تا حل شود.

راه حل «همه مشکلات را به بازار بسپارید تا حل شوند» در اقتصاد ایران نیز کم طرفدار و هواخواه ندارد. اعطای یارانه نقدی و ندادن سایر اشکال یارانه، آزادسازی کامل قیمت سوخت خصوصی‌سازی و آزادسازی تجاری در اقتصاد ایران و دانشکده‌های اقتصاد خیلی پذیرفته‌اند. گرچه منتقدانی هم هستند. آموزش علم اقتصاد هم به گفته رودریک، بر داشتن مدلی غایی در جیب اقتصاددانان دامن زده و اقتصاددانان را متهم ساخته است.

ریاضیات و سوءاستفاده از ریاضیات؛ سیاست‌گذاری اقتصادی براساس آموزه‌های علم اقتصاد و چگونگی موفقیت این سیاست‌ها؛ امنیت فروض بنیادی واقع‌گرایانه و فروض غیرواقعی؛ مدل و مدل‌سازی اقتصادی؛ ساده‌سازی مدل‌ها و تناسب نظریه و مدل؛ خطاهای تعیل و اشتباهی اقتصاددانان در سیاست‌گذاری اقتصادی و تداوم این خطاها و عدم درجی شناخت آنها و درک هرچه بهتر علم اقتصاد از سوی اقتصاددانان علوم اجتماعی مباحث اصلی مطرح شده در این کتاب هستند که می‌توانند برای اقتصاددانان و اقتصادخوانان و دانشجویان اقتصاد بسیار مفید باشد.

اگر وقت ندارید می‌توانم پیام این کتاب را در یک جمله خلاصه کنم: این کتابی کم‌نظیر و خواندنی است. کتابی که اقتصاددانان، فیلسوفان اقتصادی،

سیاست‌گذاران اقتصادی، مشاوران اقتصادی، و البته، دانشجویان اقتصادی باید آن را بخوانند. اگر شما هم خودتان را به‌سان یک اقتصاددان، اقتصاددان منتقد، اقتصاددان نامتعارف (هترودوکس) یا یک متخصص علوم اجتماعی می‌بینید که منتقد روش کار و رفتار و آموزش و مدل‌سازی اقتصاد هستید، این کتاب پیشنهادات زیادی برای شما دارد. دنی رودریک در این کتاب از اقتصاد در برابر انتقادات عمومی مطرح شده علیه آن دفاع می‌کند؛ در همین حال، انتقادات خودش از اقتصاد و اقتصاددانان را نیز قویاً مطرح می‌کند. پس، اگر وقت بیشتری دارید، حتماً این کتاب را بخوانید.

سازمان متخصصان علوم اجتماعی می‌توانند با مطالعه این کتاب با علم اقتصاد و توفیق که از آن می‌رود آشنایی بهتر و بیشتری پیدا کنند. علم اقتصاد گاهی ملال‌آور بنظر می‌رسد و رودریک در این کتاب می‌کوشد تا علت این ملال‌آوری بودن را سرچیند و به اقتصاددانان و اقتصادخوانان - مخاطبان اصلی این کتاب - بیاموزد که چترنه این ملال‌دوری گزینند.

به دنی رودریک ایمین رسم و تبریک و انتشار کتابش را به او دادم. در جوابم نوشت «باعث خوشحالی من است که این خبر را می‌خوانم».

در ترجمه این کتاب مثل همیشه ممنون می‌باشم. هر گاه به واژگان و اصطلاحات غریب برخوردیم او آمد و با انرژی مثبت زیادش کمک کرد. از او صمیمانه ممنونم. علی دادپی در ترجمه اصطلاحات منتهی با بجران مالی اخیر که در مواردی خیلی خیلی خاص بودند، راهنمایی‌های زیادی به من کرد؛ صمیمانه از او تشکر می‌کنم که وقت و بی‌وقت مزاحمش شد. ورود سوری بخشی از ترجمه کتاب را به‌دقت و بی‌رحمانه خواند و به نکات ارزشمندی برای بهبود کیفیت آن اشاره کرد؛ وامدار او هستم. حسن یحیوی، نیز فصولی از کتاب را بازخوانی کرد و به نکات ویرایشی مهمی اشاره کرد و در معادل‌گذاری‌های جالبی برای برخی واژگان کمک کرد. ممنون او هستم. از خانم آیلر تیاره، نیز برای کمک صادقانه در بازخوانی یک فصل از کتاب و

پیشنهادهای به جای اش ممنونم. جعفر خیرخواهان دغدغه‌ای ستودنی برای انتشار این کتاب داشت و مدام من را از عجله برحذر می‌داشت. بعد از مدتی که ترجمه‌ی فصل اول کتاب را برایش فرستادم اظهار رضایت نمود و تشویق او مرا دلگرم‌تر ساخت و نکات ارزنده‌ای هم برای بهبود کار گوشزد کرد. امیدوارم بتوانم روزی زحماتش را جبران کنم. دست آخر و از همه مهم‌تر ندا. اگر ندا نبود نه کتاب ترجمه می‌شد و نه چندین بار بازخوانی. ندا اقتصادخوانده‌ای بسیار دقیق و پرحواس است که همیشه ترمز عجله مرا در ترجمه می‌کشد و یک توبیخ دارد: بازخوانی، بازخوانی و بازخوانی. قدردان زحماتش هستم. از آقای محمدرضا علی‌نیر، مدیر انتشارات آشیان سپاسگزارم که با روی باز پذیرای این کتاب شد. از محمد رضا علی‌نیا مدیر انتشارات آشیان هم صمیمانه ممنونم که با روی باز پذیرای انتشار این کتاب شد.